

OD ISTOG AUTORA

POTRAGA ZA SUNCEM
ODLASCI
O ŽIVOTU, SMRTI I DORUČKU
LJUDI I DEČACI
NOVI POČETAK
MOJA OMILJENA SUPRUGA
NAŠE NEZABORAVLJENE PRIČE
PRAVA PORODICA
ČOVEK I ŽENA
ZA MOJU MALU
ČOVEK I DEČAK
ŽENA BLIŽNJEGA TVOGA

SERIJAL O DETEKTIVU
MAKSU VULFU:

JEDAN PO JEDAN
STARI GROBOVI
KLUB ZA VEŠANJE
POSLEDNJA ŽRTVA
DEVOJKA U PLAMENU
OTETA

TONI PARSONS

LJUDI IZ SUSEDSTVA

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Tony Parsons

THE PEOPLE NEXT DOOR

Copyright © Tony Parsons 2022

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Šestorici braće moje majke
– Riču, Džimu, Bertu, Džonu, Tabu i Alfiju Vudu.
Najboljim ujacima koje dečak može da ima.

NOĆ KADA SAM TE OSTAVILA

Nisam želela da te ostavim.

Ti to znaš, zar ne? Znaš to u krvi i kostima, ti to znaš u srcu i duši.

Odlazak mi je delovao kao kraj sveta. I bio je kraj sveta – makar onog drugog sveta, onog nekadašnjeg sveta u kom nismo znali koliko imamo sreće, sveta u kom smo bili suviše mladi i suviše glupi da shvatimo koliko smo blagosloveni.

Ali probudila sam se pred zoru i tebe nije bilo.

Znala sam – to je istina – da nisi otišao daleko i da nisi otišao davno, jer je tvoja strana kreveta još bila topla od tvog tela, a tvoj laki obris još se nazirao na čaršavu.

Ali više nisi bio tamo gde je trebalo da budeš.

Nisi više spavao pored mene.

Još nekako zarobljena između snova i jave, prošaputala sam tvoje ime u mrak. A odnekud iz dubine naše kuće, kao u odgovor, začuli su se zvuci koji nije trebalo da se čuju.

Tiho gušanje, ljutito ali potmulo.

Nepogrešivo se čulo nasilje, ali ne ono koje ima potrebu da povisi glas. Ovo su bili krkljavi pridavljeni zvuci, surovi i promukli i prigušeni, kao da čitav taj prljavi posao može da se obavi i dovrši a da se susedi niti ne probude.

Srce mi je snažno tuklo dok sam oprezno ustajala iz naše postelje, dlanom sam očešala mesto na kom si spavao uz mene i toplota tvog tela dodirnula mi je ruku i pre nego što sam bosim stopalima osetila noćnu hladnoću i stresla se.

Duboka noćna tama zavladała je dok sam stigla do vrata naše spavaće sobe i polako ih otvorila. Zvuci potmulog gušanja su utihnuli i zapitala sam se je li to sve bio ružan san, samo san, ali od onih koji deluju stvarno.

Onda su se zvuci ponovo začuli i izgovorila sam tvoje ime – sada glasnije, dozivala sam te da mi se vratiš, odjednom prestravljena da je to noć od koje sam oduvek strepela.

Noć u kojoj ću te izgubiti.

Ponovila sam tvoje ime – glasnije, uporno – kao da je ono jedina reč koju znam. Onda sam i treći put rekla tvoje ime kao da je to jedina reč na svetu do koje mi je stalo.

Ali ti mi se još nisi vratio.

Onda sam krenula da te tražim.

Išla sam mračnim hodnikom – jesam li čula užurbano mrmljanje ili sam to umislila? – a onda sam sišla niz stepenice i najзад stala ispred zatvorenih vrata dnevne sobe.

Čudan naziv, zar ne? Dnevna soba. Kao da se u njoj ne sme boraviti noću. Pritisnula sam kvaku i načinila dva koraka u potpunu tamu teskobnu od tišine, od tišine koja kao da zadržava dah.

A onda su sva svetla blesnula istovremeno.

Sva ta zaslepljujuća svetla, a preda mnom se pojavilo ono što kao da je oduvek čekalo, ono što eksplodira u životu i zauvek ga promeni.

Pomislila sam – ovako izgleda kraj našeg sveta.

Obuzela me je potpuna sveobuhvatna panika u tom sjaju tako blistavom da sam na trenutak morala da zažmurim, u blesku tako oštrom da mi je utetovirao crnu zvezdu u mrežnjače.

Bili su u našem domu.

Bili su u toj dnevnoj sobi, ti neznanci s krvlju u pogledu.

Bili su tu u našem domu i odjednom to više nije bio dom.

Njihove ruke bile su na svemu što volimo. A onda su bile na meni kao što su već bile na tebi, i videla sam tvoje lice kad su te obarali na kolena, a zatim na pod. Dvojica su te obarala na pod, glava ti je bila okrenuta u stranu, usta i nos zgnječeni uz parket, a ja sam još mislila da će to sve možda proći, i tada sam još verovala da će samo uzeti ono što žele i pobeći, a ja ću malodušno potrčati za njima ne želeći da ih uhvatim, ne zapravo, a onda će tamu pocepati sirena policijskih kola koja stižu u pomoć pa ću moći da stanem i sve će se završiti i moći ću da se vratim tebi a ti ćeš biti zdrav i čitav i sve će biti kao pre.

Ali ništa od svega toga nije se desilo.

Dogodilo se ovo.

Pribili su te na pod, jedan te je držao za potiljak, stezao ti je glavu kao košarkašku loptu, gurao ti je lice na parket, a drugi ti je klečao na leđima, kolenom ti je pritiskao krsta punom težinom i priklivao te za tlo.

Gledala sam te dok su mi zavrtali ruke iza leđa i mislila kako pritisak kolenom u krsta nije nešto prirodno, kako je to pokret koji mora da se nauči, uvežba i usavrši.

Bilo je zastrašujuće delotvornosti u njihovoj surovosti.

Bili su profesionalci.

Branila sam se i otimala se, ali onaj što me je držao uhvatio me je s leđa za vrat, stručno cedio život iz mene, mlatio mnome levo-desno kao velika životinja koja u zubima drži nešto manje, slabije i polumrtvo.

Dok sam gubila dah prožeo me je talas užasa, glava mi se trznula unazad i udarila u nešto istovremeno meko i tvrdo – u oko, koren nosa i krhku kost očne duplje – i to ga je primoralo da me pusti.

Kad je oteturao od mene držeći se za povređeno oko, videla sam da su naša ulazna vrata još odškrinuta.

Oreol uličnog svetla probijao se između neravnih ivica tamo gde su silom otvorili vrata a nisu ih do kraja zatvorili.

I znala sam da je trebalo da ostanem s tobom.

Misliš li da to nisam znala?

Do smrtnog časa govoriću sebi da je trebalo da ostanem.

Trebalo je da uzmem nož iz kuhinje i zarijem ga u njihova prljava lica.

Trebalo je da se borim s njima za tebe.

Trebalo je da ih pobijem.

Trebalo je da ostanem.

Nisam smela da te ostavim.

Ali vrisnula sam tvoje ime.

I onda sam pobjegla.

PRVI DEO
LANA

1

Subota, 29. avgust

Useljavali smo se u naš novi dom kad je stara hipi gospođa izašla iz kuće preko puta noseći veliku teglu domaćeg meda. Njena kuća je bila divna, fasade gotovo premrežene zamršenim ružičastim oleanderom pa se činilo da je izatkana od cveća kao neki čarobni dom iz bajke u gustoj mračnoj šumi.

„Dobro došli!“, doviknula nam je. „Nadam se da volite med.“

Kao gradska devojka – po poreklu, vaspitanju i naravi – nije mi baš prijatno kad susedi navrate. Više sam od onih koji izbegavaju susede po svaku cenu.

U mom gradu, u mom davno izgubljenom gradu, kada proživite deset godina s nekim vrata do vrata možda ćete mu hladno klimnuti glavom na Božić. Ali ovde je očigledno drugačije. Ovde među talasastim zelenim brežuljcima Oksfordšira – samo sat puta od grada, mada se činilo kao da smo na drugoj planeti – novi susedi donose ti domaći med i pre nego što radnici počnu da istovaraju kamion. Predstavila se – Sali Beri. Bila je postarije dete cveća, pripadnica zajednice hipika koji su otišli na selo pre pola života, imala je najmanje sedamdeset pet

godina i lepu snežnobelu kosu još prošaranu prirodnim plavim pramenovima, uspomenom na brojna izgubljena leta šezdesetih. Srebrno-zlatni uvojci padali su joj na ramena izbledele jakne od teksasa izvezene cvetićima i znacima mira.

Ljupke plave oči svetlucale su joj iza naočara sa žičanim okvirom.

I ja sam se njoj predstavila – Lana Vejd – i mrmljajući sam joj zahvalila, polunema i stidljiva pred tom ljubaznom neznamkom, našom novom susedkom, zureći u njen zlatni poklon; kasno letnje sunce grejalo je teglu u mojim rukama.

„Može dugo da stoji“, rekla je Sali Beri. „Med može da stoji zauvek. U faraonskim grobnicama nalazili su posude s medom.“

Sigurno sam izgledala sumnjičavo.

„Med se nikad ne kvari!“, uveravala me je. „I za hiljadu godina biće isti kao sada!“ Okrenula se i pogledala kamion. „Je li ovo vaš muž? Onaj u beloj majici? Vrlo je zgodan, zar ne?“

Lice mog muža Romana kao da je stvoreno da se gleda iz profila – snažna vilica, visoko čelo i privlačno slomljen nos. Takva lica viđaju se na novčićima u Britanskom muzeju i na bocama preliva za salatu Pola Njumena.

Guste plave kovrdže potamnele su mu i ulepile se od znoja, a bela majica, besprekorno čista kad smo krenuli, sada mu je bila umrljana od selidbe. Moj čovek je izgledao odlično. Uspravio se u kamionu, nasmešio nam se i podigao ruku u znak pozdrava.

„Je li on glumac?“, upitala je Sali.

„Ne, lekar je“, odgovorila sam uz dobro poznati nalet ponosa za koji sam znala da nikad neće nestati. „Roman je lekar.“

Roman je pomagao radnicima da istovare naš jedini kauč. Moj muž nije od onih koji samo stoje i gledaju.

Roman i najmlađi, najmišićaviji i najzamršenije istetoviran radnik doteturali su do nas kratkom pošljunčanom stazom noseći kauč.

Sali Beri je s odobravanjem gledala mog muža.

„Dobro došli“, nasmešila se. „Doktore Vejde.“

Utvrdila sam da ljudi vole da su u društvu lekara. Veruju lekarima. Poštuju lekare. Prisustvo lekara im je ohrabrujuće. No mislim da bi Sali donela teglu domaćeg meda svakom novom susedu.

„Obožavam med“, rekao je Roman, pomalo zadihan na drugom kraju kauča, ali savršeno učtiv i ljubazan kao i uvek. „Hvala vam mnogo.“

Osmeh mu je bio bleštav.

„Nadam se da ćete biti srećni ovde“, reče Sali smešeći nam se oboma. „Niko nikada ne odlazi iz Vrtova.“

„A zašto bi otišli?“, začudi se Roman. „Čist vazduh. Nema kriminala. Dobre škole. Ovoliki prostor za život. Šta može da se dobije u gradu za taj novac? Zašto bi iko želeo da se odseli odavde?“

Zvuči kao agent za prodaju nekretnina, pomislila sam – pakosno – dok su teglili kauč u kuću. Ali znala sam da Roman nije tek ljubazan prema našoj novoj susetki. Još mi je prodavao našu novu kuću, kao da me i dalje treba ubeđivati.

A trebalo je.

Očajnički sam želela da nam ovo bude srećan dan. Novi početak za nas. Rastanak sa prošlošću i sve to.

Ali današnji dan nije bio isti za Romana i za mene. Za mog muža je to bio dan preseljenja. Meni je više delovao kao progonstvo.

Roman je izašao iz kuće, dahćući stao pored mene i nekako začuđeno se zagledao u ulicu.

Natopljeno suncem letnjeg popodneva, naselje Dvorski vrtovi – mada nisam nikoga čula da ga zove drugačije nego Vrtovi – izgledalo je kao san stanovnika grada o selu. Mala kuća naše susetke Sali, onako ušuškana u žbunove ružičastog oleandera, prvobitno je svakako bila dom čuvara kapije, radnika na imanju ili važnijeg slugu. Roman se smešio i gledao je s divljenjem kao da je načinjena od kolača.

Osim Saline ružičaste kuće, u naselju su bila još četiri savršena primerka kotsvoldske arhitekture, po dve sa svake strane Vrtova, boje meda, nejednake po veličini. Mi smo bili u najmanjoj.

Na drugom kraju vrtova stajala je vlastelinska kuća – mnogo starija i veća od ostalih, od kamena za nijansu tamnijeg zbog proživljenih vek-dva više, boje sličnije lanu nego medu, zidova obraslih bogatim tamnozelenim bostonskim bršljanom; izgledala je kao koncentrisani ekstrakt neke izgubljene Engleske od pre sto godina.

Vlastelinska kuća bila je izdvojena od ostatka naselja, iza gvozdene kapije projektovane za konje i kočije, ne za automobile, okružena lako uzdignutim travnjacima koje kao da su podrezivali makazicama za nokte, na kraju sive trake prilaznog puta, iza visokih stabala neke meni nepoznate vrste. Izgledala je kao neki stari velikaški dom iz romana strave i užasa koji čeka da ga probude iz začaranog sna.

Roman je pored mene uzdahnuo i naslonila sam se na njega.

Vrtovi će možda izgubiti nešto čara usred hladne sive zime, ali pod vedrim plavim nebom kasnog avgusta, uz miris pokošene trave i sunce koje blago greje sav taj meki žučkasti kamen, bili su divni.

Naš novi dom, pomislila sam.

Onda sam osetila da mi nešto dodiruje nadlanicu, tako lako da sam pomislila da je letnji povetarac. No na ruku mi je sletela pčela, verovatno privučena teglom domaćeg meda, a ja sam zadržala dah i čekala da me ubode. Pčela kao da je gledala naokolo da se pribere, krila su joj se okretala kao sićušni helikopter, a crne nožice čudnovato su joj se trzale.

„Ljudi mogu mnogo da nauče od pčela“, rekla mi je Sali i pogledom uprtim u pčelu na mojoj ruci jasno mi stavljala do znanja da i ne pomišljam da je spljeskam. „Njihovu radnu etiku. Osećaj dužnosti. Saosećajnost i požrtvovanje. Pčele žive svoje kratke živote u službi većeg dobra. Pčele su suština otpornosti!“

Pčela je odjednom poletela s moje ruke i krivudavo otišla u plavo nebo bez oblačka. Dok smo je gledali kako odlazi, Roman me je zagrlio oko pojasa, pa sam osetila miris mešavine njegovog znoja i kolonjske vode i talase nade u ovu kuću kako izbijaju iz njega.

Nasmešila sam mu se, dirnuta njegovom radošću, a on se široko nasmešio i podigao me u naručje. Sali Beri je pljeskala, a radnici su klicali kad me je muž preneo preko praga ove kuće iz snova, našeg drugog pokušaja da stvorimo srećan dom, mesta u kom ćemo pokušati da počnemo iznova.